

Bryssel 12.3.2014
COM(2014) 153 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPPA-NEUVOSTOLLE

Vuoden 2014 raportti kaupan ja investointien esteistä

KOMISSION KERTOMUS EUROOPPA-NEUVOSTOLLE

Vuoden 2014 raportti kaupan ja investointien esteistä

1. Johdanto

Vuoden 2014 raportissa kaupan ja investointien esteistä käsitellään kolmen aiemman raportin tavoin keskeisiä esteitä, joita Euroopan unionin (EU:n) yritykset kohtaavat EU:n strategisten kumppaneiden eli Kiinan, Intian, Japanin, Mercosur-maiden¹, Venäjän ja Yhdysvaltojen (USA) markkinoilla. Raportin päätarkoitus on lisätä tietoisuutta tärkeimmistä kauppaa rajoittavista toimenpiteistä ja vahvistaa, että kyseiset esteet on pyrittävä poistamaan kohdennetusti ja yhtenäisesti.

Tässä neljännessä raportissa kaupan ja investointien esteistä tehdään selkoa siitä, miten aiemmissa raporteissa määritettyjen esteiden poistamisessa on edistytty, ja analysoidaan uusia, erityisen huolestuttavia toimenpiteitä. Monien kauppaa rajoittavien toimenpiteiden osalta on tapahtunut huomattavaa kehitystä. Osaa esteistä ei kuitenkaan ole pystytty poistamaan, joten EU:n on jatkettava ponnekkaasti niihin puuttumista yhteistyössä strategisten kumppaniensa kanssa. Huomattavan suuri osa esteistä liittyy kotimaisuusastetta koskeviin vaatimuksiin, joita otetaan yleisesti käyttöön nousevan talouden maissa (etenkin Kiinassa, Intiassa ja Brasiliassa).

Raportti kaupan ja investointien esteistä on osa EU:n täytäntöönpanotoimia, joilla täydennetään kunnianhimoisia neuvottelutavoitteita. Niillä pyritään varmistamaan, että EU:n yleinen kasvu- ja työllisyysstrategia saa tehokasta tukea EU:n teollisuuden osallistumisesta maailmanlaajuisiin toimitusketjuihin. Kun EU nyt on vähitellen selviytymässä taantumasta, on erittäin tärkeää varmistaa EU:n strategisten kumppanien vienti- ja sijoitusmarkkinoiden avoimuus ja tasapuolisuus. Komissio pyrkii aktiivisesti markkinoillepääsystrategian puitteissa ja yhteistyössä yhä laajemman kauppakumppaneiden ryhmän kanssa parantamaan EU:n yritysten markkinoillepääsyn edellytyksiä näilläkin markkinoilla.

Kaupankäynnin edellytyksiä on tarkoitus parantaa myös niin sanotulla Balin paketilla, josta päätettiin joulukuussa 2013 pidetyssä Maailman kauppajärjestön (WTO:n) 9. ministerikokouksessa ja jolla vahvistetaan uusia kaupan helpottamista koskevia monenvälisiä sääntöjä². Neuvotteluja palvelukauppasopimuksesta käydään parhaillaan useammankeskeisellä tasolla. Myös informaatioteknologiasopimuksen soveltamisalan laajentamisesta käytäviä neuvotteluja on jatkettu, mutta ne keskeytettiin marraskuussa 2013. EU ja 13 muuta WTO:n jäsentä sitoutuivat Davosissa tammikuussa 2014 järjestetyn Maailman talousfoorumin yhteydessä aloittamaan useammankeskeiset neuvottelut vihreiden tuotteiden kaupan vapauttamisesta.

EU pyrkii näiden monenvälisten ja useammankeskeisten neuvottelutavoitteiden rinnalla toteuttamaan laajoja ja kunnianhimoisia kahdenvälisiä neuvottelutavoitteita markkinoiden

¹ Brasilia ja Argentiina.

²Ks. http://www.wto.org/english/news_e/news13_e/mc9_06dec13_e.htm

avaamiseksi kolmansissa maissa. Niistä on ensinnäkin mainittava Yhdysvaltojen kanssa Transatlanttisesta kauppaja- investointikumppanuudesta (TTIP) käytävät erittäin tärkeät neuvottelut. Sääntely-yhteistyötä ja sääntelyn yhdenmukaisuutta koskevia vahvoja määräyksiä sisältävä laaja-alainen ja kunnianhimoinen TTIP-sopimus voisi auttaa vähentämään tullien ulkopuolisia esteitä, joita EU:n yritykset kohtaavat edelleen Yhdysvalloissa. Sillä voitaisiin myös luoda maailmanlaajuisia standardeja monille eri aloille ja kannustaa kolmansia maita seuraamaan esimerkkiä, mikä hyödyttäisi EU:n vientiteollisuutta.

Myös Japanin kanssa käytävissä kahdenvälisissä neuvotteluissa on edistytty hyvin. Osapuolet keskustelivat Brysselissä tammikuussa 2014 järjestetyn neljännen neuvottelukierroksen aikana jo kummankin osapuolen ehdotuksista tulevan vapaakauppasopimuksen tekstiksi. EU keskittyy edelleen voimakkaasti tullien ulkopuolisiin esteisiin, jotka haittaavat merkittävästi EU:n yritysten pääsyä Japanin markkinoille monilla aloilla.

Neuvottelut laaja-alaisesta talous- ja kauppasopimuksesta Kanadan kanssa saatettiin poliittisella tasolla päätökseen 18. lokakuuta 2013. Kauppasopimusta Perun ja Kolumbian kanssa on sovellettu väliaikaisesti Perussa 1. maaliskuuta 2013 alkaen ja Kolumbiassa 1. elokuuta 2013 alkaen. EU:n ja Keski-Amerikan välisen assosiaatiosopimuksen kauppapilaria on sovellettu väliaikaisesti vuodesta 2013. 29. Georgia ja Moldova ovat parafoineet assosiaatiosopimukset sekä pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppasopimukset EU:n kanssa 29. marraskuuta 2013. Ukraina ja Armenia ovat sen sijaan toistaiseksi päättäneet olla parafoimatta assosiaatiosopimuksia.

EU käy lisäksi neuvotteluja vapaakauppasopimuksesta monien muiden kolmansien maiden ja alueiden kanssa. Niitä ovat Mercosur, Intia, Malesia, Vietnam, Thaimaa ja Marokko. EU ja Singapore parafoivat vapaakauppasopimuksen 20. syyskuuta 2013. EU tekee edelleen alkuvalmisteluja Indonesian ja Filippiinien kanssa tulevaisuudessa käytäviä vapaakauppasopimusneuvotteluja varten ja kartoittaa neuvottelujen laajuutta ja tavoitteiden tasoa. Meksikon kanssa käydään parhaillaan alustavia neuvotteluja nykyisen vapaakauppasopimuksen mahdollisesta uudistamisesta.

EU jatkaa myös toimia, joilla on määrä varmistaa 1. heinäkuuta 2011 voimaan tulleen EU:n ja Etelä-Korean välisen vapaakauppasopimuksen täysimääräinen ja kitkaton täytäntöönpano³.

EU:n kattavien neuvottelutavoitteiden kannalta on erittäin tärkeää varmistaa, että neuvotteluilla luotavat kaupankäyntimahdollisuudet hyödynnetään konkreettisesti ja saadaan aikaan todellisia kauppavirtoja. Vuoden 2014 raportissa kaupan ja investointien esteistä kuvataan tärkeimpiä EU:n strategisten kumppanien luomia markkinoille pääsyn esteitä edellä esitettyjen seikkojen valossa.

EU:n markkinoillepääsystrategiaan kuuluu myös jatkuva prosessi, jossa valikoidaan ja priorisoidaan keskeisiä esteitä. Sen avulla on löydetty 220 markkinoille pääsyn estettä 32 kolmannesta maasta. Komissio on äskettäin alkanut mitata EU:n menestymistä keskeisten esteiden poistamisessa. Analyysin mukaan 70 tapauksessa yhteensä 220:stä keskeisten esteiden tapauksesta on saatu lokakuun 2012 jälkeen myönteisiä tuloksia, joista on aiheutunut EU:lle noin 2 miljardin euron kokonaishyöty.

³ <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/>

Lisäksi komissio julkaisee säännöllisesti raporttia kauppaa mahdollisesti rajoittavista toimenpiteistä⁴. Kymmenennessä raportissa arvioitiin kehitystä toukokuun 2012 ja toukokuun 2013 välisenä aikana. Siinä todettiin, että G20-ryhmän jäsenet ottivat käyttöön 154 uutta toimenpidettä ja vain 18 toimenpidettä poistettiin. Kauppaa mahdollisesti rajoittavien toimenpiteiden kokonaismäärän arvioidaan kasvaneen 688:een.

Investointien alan viimeaikainen kehitys on ollut eurooppalaisten sijoittajien kannalta huolestuttavaa yhä useammissa kolmansissa maissa. Näissä tapauksissa on varsin usein kyse EU:n jäsenvaltioiden kanssa tehtyjen investointien edistämistä ja suojelua koskevien voimassa olevien kahdenvälisen sopimusten noudattamatta jättämisestä. Esimerkkinä niistä ovat erityisesti sijoittajiin kohdistuvat pakkolunastusta vastaavat toimet sekä ulkomaisten sijoittajien menestyksekkäästi johtamien yritysten tosiasiallinen tai ja myös oikeudellinen uudelleenkansallistaminen. Joitakin kanteita on saatettu käsiteltäviksi kansainvälisen toimivallan puitteissa, kuten Argentiinan ja Venäjän tapauksessa. Osa niistä on johtanut myönteisiin tuloksiin (ks. Argentiina/Repsol 2.1 kohdassa). Investointien edistämistä ja suojelua koskevien sopimusten purkamisella tai purkamissuunnitelmilla on kielteinen vaikutus tiettyjen maiden investointi-ilmapiiriin. Tämän seurauksena kyseisten maiden kiinnostavuus EU:n yritysten investointikohteena heikentyy. Erityisenä huolenaiheena ovat Etelä-Afrikan päätös EU:n jäsenvaltioiden kanssa tekemiensä investointien edistämistä ja suojelua koskevien sopimusten purkamisesta sekä näiden sopimusten korvaamiseksi suunnitteilla olevat lainsäädäntöluonnokset, joilla ei pystytä takaamaan sijoittajille aiempia olosuhteita vastaavaa oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta.

2. Tulokset EU:n vuonna 2013 toteuttamista markkinoille pääsyn ja investointien esteitä koskevista toimista

Koska monet vuoden 2013 raportissa määritetyistä strategisten kumppanien markkinoilla esiintyvistä esteistä ovat EU:n yritysten kannalta erittäin merkittäviä ja niillä on usein koko järjestelmää koskevia vaikutuksia, niitä on käsitelty painopistealueina EU:n kahdenvälisissä suhteissa. Komissio ja jäsenvaltiot ovat sen vuoksi tuoneet niitä järjestelmällisesti esiin kaikissa kahdenvälisissä kokouksissa, usein myös korkeimmalla poliittisella tasolla.

Monien vuoden 2013 raporttiin sisältyneiden esteiden osalta on edistytty huomattavasti tai ainakin jonkin verran. Markkinoillepääsystrategian puitteissa toteutetuilla EU:n toimilla on näissä tapauksissa ollut suuri merkitys. Muissa tapauksissa ei ole tapahtunut havaittavaa edistystä EU:n ponnisteluista huolimatta. Erityisesti Venäjällä esiintyy huomattava määrä markkinoillepääsyyn liittyviä ongelmia, vaikka Venäjä liittyi WTO:hon elokuussa 2012. Myös vuoden 2014 raportissa kaupan ja investointien esteistä esitellään aiempien vuosien tapaan joitakin tärkeitä uusia esteitä.

2.1 Tulokselliset EU:n toimet vuonna 2013

⁴ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/september/tradoc_151703.pdf

Merkittävä määrä kolmessa aiemmassa raportissa esitellyistä markkinoille pääsyn esteitä poistettiin vuonna 2013 kokonaan tai osittain.

Kiina

Kiina on ottanut tärkeitä edistysaskeleita kohti yrityksille suotuisampaa investointipolitiikkaa. Kiinan valtioneuvosto antoi 27. syyskuuta 2013 ilmoituksen (Guo Fa [2013] nro 38), jolla perustettiin Kiinan (Shanghain) vapaakauppa-alue. Vaikka tämä avautumis- ja uudistusprosessiin liittyvä kokeilu on vielä rajallinen ja kohdennettu, siitä voi kehittyä ensimmäinen askel kohti investointirajoitusten vähentämistä. Tämän tyyppisiä rajallisista kokeiluista on aiemmin saatu hyvä perusta suuremmille uudistuksille.

Molemmat osapuolet aloittivat 21. marraskuuta 2013 pidetyssä EU:n ja Kiinan välisessä 16. huippukokouksessa virallisesti neuvottelut laaja-alaisesta kahdenvälisestä investointisopimuksesta, jonka on määrä kattaa sekä investointisuoja että markkinoillepääsy. Ehdotetun EU:n ja Kiinan välisen investointisopimuksen yhteydessä EU:lla on ensimmäinen mahdollisuus neuvotella pelkästään investointeja koskevasta sopimuksesta Lissabonin sopimuksen mukaisten uusien toimivaltuuksien perusteella. Kiina on vahvistanut soveltavansa niin sanottua negatiivisen luettelon lähestymistapaa EU:n kanssa käytäviin investointineuvotteluihin.

Kiina on pannut täytäntöön WTO:n valituselimen 31. tammikuuta 2012 antamaan raporttiin sisältyvän raaka-aineiden vientirajoituksia koskevan myönteisen ratkaisun. Maaliskuun 13. päivänä 2012 käynnistetty toinen WTO-menettely Kiinaa vastaan on edelleen vireillä. Se koskee Kiinan asettamia vientirajoituksia harvinaisille maametalleille, volframille ja molybdeenille. WTO:n paneelin loppuraportin odotetaan valmistuvan vuoden 2014 alussa.

Kiinan valtiovarainministeriö ilmoitti 9. syyskuuta 2013 EU:lle asiassa, joka koskee arvonlisäverovapautusta kotimarkkinoilla tuotetuille syöttöliikenteen ilma-aluksille, että se on kumonnut vuonna 2000 annetun yleiskirjeen 51 sekä vuonna 2002 annetun yleiskirjeen 97, joilla myönnettiin arvonlisäverovapaus Kiinan kotimarkkinoilla valmistettujen syöttöliikenteen ilma-alusten yksittäisille malleille. Ilmoituksen vahvistaminen merkitsisi myönteistä kehitystä syöttöliikenteen ilma-alusten tuonnin pitkäaikaiseen syrjintään liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. EU on pyytänyt Kiinaa esittämään ilmoitettuja toimenpiteitä koskevia asiakirjatodisteita, joilla parannettaisiin oikeusvarmuutta EU:n talouden toimijoiden kannalta.

Vientiluottoja käsittelevä kansainvälinen työryhmä kokoontui vuonna 2013 kolme kertaa. Syyskuun kokousta isännöi EU. Työryhmä käsittelee vientirahoitusehtoja ja vientitukia, jotka ovat erityisen tärkeä aihe EU:n ja Kiinan välisissä suhteissa. Työryhmä alkoi neuvotella laivanrakennusta ja lääkinällisiä laitteita koskevasta luotonannon suuntaviivoista. Neuvottelujen tavoitteena on luoda kansainvälisten parhaiden käytäntöjen mukaiset vientirahoitusta koskevat kansainväliset suuntaviivat.

Kiina otti käyttöön logistiikka- ja meriteollisuusalaa koskevia syrjiviä tulli- ja verotuskäytäntöjä 24. toukokuuta 2013, jolloin valtiovarainministeriö ja valtion verohallinto antoivat kuljetusalalle uuden arvonlisäveroa koskevan yleiskirjeen, jolla ulotettiin nykyinen yritysvero koskemaan koko maan laajuisesti myös arvonlisäveron (B2V) kokeiluohjelmaa. Yleiskirje 37 tuli voimaan 1. elokuuta 2013. Huolitsijat eivät enää saa vähentää veropohjastaan tiettyjä kustannuseriä, kuten kansainvälistä rahdin kuljetusta. Niiden on sovellettava 6 prosentin arvonlisäveroa ja 0,8 prosentin paikallista lisämaksua asiakkailta

saatuihin bruttotuottoihin (mukaan luettuna rahtikustannukset). Alan ulkomaiset edustajat arvioivat, että tästä toimenpiteestä niiden liiketoiminnalle mahdollisesti aiheutuvat kustannukset ovat yli 2 miljoonaa euroa viikossa.

EU ja paikalliset kumppanit ovat käyneet rakentavaa vuoropuhelua Kiinan viranomaisten kanssa tämän vakavan ongelman ratkaisemiseksi. Valtiovarainministeriö ja valtion verohallinto antoivat 12. joulukuuta 2013 yhteisen yleiskirjeen, jolla korjataan yleiskirjeen 37 syrjivät vaikutukset ja vapautetaan logistiikka-ala uudelleen arvonnalisäverosta ja lisämaksusta.

Intia

Intiassa hallitus on keskeyttänyt hankintoja koskevan turvallisuusnäkökohtien perusteella vuonna 2012 vahvistetun etuuskohtelun täytäntöönpanon kotimarkkinoilla valmistettujen elektroniikkatuotteiden ja televiestintätuotteiden osalta. Suunnitelluissa ja jo hyväksytyissä säännöksissä oli määritelty, että sellaisiin elektroniikka- ja televiestintätuotteisiin, joilla on turvallisuusvaikutuksia, on määrä soveltaa kotimaisia tuotteita suosivaa järjestelmää. Tämän oli määrä koskea julkisia ja ennen kaikkea yksityisiä hankintayksiköjä (esimerkiksi teleoperaattoreita). Järjestelmä olisi merkinnyt huomattavaa taakkaa yrityksille. Heinäkuussa 2013 annetun ilmoituksen nojalla ei nimenomaisesti sallita kotimaista valmistusta koskevia turvallisuussyihin perustuvia (prosentuaalisia tai muita) vaatimuksia yksityisen sektorin osalta. Julkisten hankintojen osalta etuuskohtelua ei sen sijaan kumota vaan tarkistetaan. Intia on alkanut 23. joulukuuta 2013 soveltaa elektroniikkatuotteiden osalta uutta etuuskohtelupolitiikkaa, jossa luovutaan turvallisuusperusteista ja keskitytään vain julkisiin hankintoihin. EU jatkaa edelleen perusteettomien kotimaisuusastetta koskevien toimenpiteiden kumoamiseen tähtääviä pyrkimyksiä.

Intia on myös kahdesti lykännyt televerkkojen verkkoelementtien pakollista testausta ja sertifiointia koskevaa turvallisuussyihin perustuvan vaatimuksen asettamista 1. päivään heinäkuuta 2014. EU edellyttää Intialta jatkossakin, että Intian asettamien vaatimusten on perustuttava asianmukaisiin kansainvälisiin telelaitteiden turvallisuusstandardeihin sekä pätevien ulkomaisten laboratorioiden antamien testiraporttien ja sertifikaattien hyväksymiseen.

Terästuotteiden on oltava uusien kansallisten standardien mukaisia ja Intian kansallisen standardointijärjestön (*Bureau of Indian Standards, BIS*) sertifioimia. Pakollisten sertifiointivaatimusten voimaantulopäivää on tiettyjen terästuotteiden osalta kuitenkin lykätty huhtikuuhun 2014. Elokuussa 2013 sertifiointijärjestelmästä vapautettiin lisäksi eräät tuotteet, jotka toimitetaan tietyn ehdoin suoraan suurhankkeisiin (infrastruktuuritarkoituksiin käytettävät tuotteet, raakaöljy sekä huipputeknologiaan, ydinreaktoreihin, puolustukseen, kemikaaleihin ja petrokemikaaleihin ja lannoitteisiin liittyvien tuotteiden valmistus). Rekisteröintiin liittyviä ongelmia esiintyy kuitenkin edelleen.

Intia on myös virallisesti lykännyt tietotekniikka- ja kuluttajaelektroniikkatuotteiden pakollisen rekisteröinnin alkamisen määräaikaan 15. joulukuuta 2014 (alkuperäinen määräaika oli 3. huhtikuuta 2013). Toukokuussa 2013 annetulla ilmoituksella sallittiin ”toistaiseksi” sellaisten testien hyväksyminen, jotka on suorittanut joko ulkomainen sertifiointielin, joka on IECEE CB Scheme -järjestelmän⁵ jäsen, tai ILAC MRA

⁵ Elektroniikkalaitteiden- ja komponenttien vaatimustenmukaisuuden testaamiseen ja sertifiointiin käytettävän maailmanlaajuisen järjestelmän (*Worldwide System for Conformity Testing and Certification of Electrotechnical*

-sopimuksen⁶ mukainen kansainvälisesti akkreditoitu laboratorio. On tärkeää varmistaa, että Intian laboratorioilta ei edellytetä käytännössä muita pakollisia testauksia, koska ne voisivat johtaa huomattavaan viipeeseen myyntilupien myöntämisessä suurelle määrälle Intiaan vietäviä elektroniikkatuotteita ja aiheuttaisivat ulkomaisille yrityksille merkittäviä lisäkustannuksia ja markkinointiin liittyviä ajallisia paineita. (Lyhyiden) voimassaoloaikojen määrittäminen annetuille testiraporteille pahentaisi ongelmaa entisestään. Ulkomaisten testitulosten hyväksymisestä huolimatta järjestelmä vaikuttaa liian työläältä, kun otetaan huomioon, että asianomaisten tuotteiden turvallisuusriskit ovat vähäiset.

Intia on lisäksi ottanut käyttöön muutoksia investointeja koskeviin sääntöihin ja sallinut sataprosenttisen ulkomaisen omistuksen televiestintäalalla. Myönteistä kehitystä on esiintynyt myös yhden yhtiön tuotteita jakelemaan vähittäiskauppaan liittyvissä investoinneissa. Tämän alan markkinoiden avaamisen jälkeen eräät eurooppalaiset yritykset ovat jo hakeneet ja saaneet lisenssejä. Yksi eurooppalainen yritys on ensimmäisenä ulkomaisena yrityksenä Intiassa hakenut lisenssiä myös monen eri yhtiön tuotteiden vähittäiskauppaa varten.

Brasilia/Argentiina

Brasiliassa voidaan raportoida tapahtuneen edistystä yhteistä ulkotullitariffia koskevan sadan poikkeuksen luettelossa. Luettelon soveltaminen aloitettiin syyskuussa 2012 ja lopetettiin lokakuun 2013 lopussa. Vielä merkittävämpää on, että alkuvuonna 2013 suunniteltua uutta sadan poikkeuksen luetteloa ei lopulta pantu täytäntöön.

Brasilia myöntää erityisesti tietyt kotimaisuusastetta koskevat vaatimukset täyttävillä autojen ja elektroniikkatuotteiden kotimaisille valmistajille syrjiviä veroetuksia. EU lähetti niistä WTO:n riitojenratkaisumenettelyä koskevan pyynnön 19. joulukuuta 2013⁷.

Argentiinassa poistettiin tammikuussa 2013 harkinnanvaraisia lisenssejä (polkupyöriä koskevia lukuun ottamatta). Muita kaupan ja/tai tuonnin rajoittamista koskevia toimenpiteitä on edelleen voimassa, kuten erityisesti vaatimus, jonka mukaan maahantuojilta edellytetään etukäteen valahtoinen vakuutus kaikesta tuonnista. Toukokuussa 2013 perustettiin EU:n, Yhdysvaltojen ja Japanin pyynnöstä WTO:n riitojenratkaisupaneeli tutkimaan valahtoista vakuutusta koskevaa kiistaa ja muita kiistoja, joiden aiheina oli muita tuontia rajoittavia epävirallisia toimenpiteitä, kuten maahantuojiin kohdistuvia vaatimuksia maahantuonnin tasapainottamisesta⁸. Argentiina myös pitää voimassa ulkomaan valuuttojen, osinkojen ja rojaltien siirtämistä koskevia rajoituksia. Niistä on tullut tärkeä osa maan talouspolitiikkaa ja niillä pyritään esimerkiksi vaikuttamaan valuuttakursseihin. Argentiina soveltaa rajoituksia myös jälleenvakuutuspalvelujen alalla.

Argentiinan hallitus pakkolunasti huhtikuussa 2012 ilman asianmukaista ja oikea-aikaista korvausta 51 prosenttia YPF:stä, joka on espanjalaisen öljy-yhtiö Repsolin argentiinalainen

Equipment and Components, IECEE) mukainen sertifiointielinjärjestelmä (*Certification Body*, CB): <http://www.iecee.org/>

⁶ Kansainvälinen akkreditointiorganisaation (*International Laboratory Accreditation Cooperation*, ILAC) sopimus vastavuoroisesta tunnustamisesta (*Mutual Recognition Arrangement*, MRA): <https://www.ilac.org/>

⁷ http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds472_e.htm

⁸ http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds445_e.htm

tytärtyhtiö. Repsol pyysi pakkolunastuksen yhteydessä korvausta siitä, että se oli menettänyt suuren osan öljyntuotantokapasiteetistaan ja varannoistaan. Argentiina ja Repsol pääsivät marraskuun 2013 loppupuolella yksimielisyyteen korvausperiaatteista, oikeustoimien keskeyttämisestä ja korvauksen määrän määrittelyyn käytettävästä menettelystä. Neuvottelut lopullisen sopimuksen yksityiskohdista on aloitettu.

Yhdysvallat

Yhdysvallat on laajentanut luetteloa niistä EU:n jäsenvaltioista tai alueista, jotka katsotaan vapaiksi klassisesta sikarutosta, lintuinfluenssasta, Newcastle'n taudista ja osaksi sian veskulaaritaudista. BSE-tautia koskeva lopullinen säädös julkaistiin vuoden 2013 lopussa useita vuosia kestäneiden keskustelujen jälkeen. EU odottaa, että naudanlihan vienti Yhdysvaltoihin aloitetaan pian uudelleen. Eläintauteja koskevat arvioinnit ovat yhä vireillä joidenkin EU:n jäsenvaltioiden osalta, joilla on sama tautiasema yhdenmukaistetun EU:n lainsäädännön mukaan. Yhdysvaltojen ei pitäisi arvioida jokaista jäsenvaltiota erikseen. Sen tuontiedellytyksissä olisi otettava huomioon EU:n realiteetit yhtenä yksikkönä ja sisämarkkinoina sekä EU:n ajallaan tekemät eläinten terveyden valvonnan toteuttamista koskevat päätökset ja kansainvälisten standardointielinten (kuten Kansainvälisen eläintautiviraston) voimassa olevat määräykset. Eläinperäisten tuotteiden vientiä koskevien EU:n hakemusten käsittely viivästyy merkittävästi esimerkiksi A-luokan meijerituotteiden, elävien simpukoiden ja pienmärehtijöistä saatavien tuotteiden osalta. EU:ssa ollaan edelleen huolestuneita myös suunnattoman pitkistä viivästyksistä EU:n jättämien sellaisten terveys- ja kasvinsuojelualan vientihakemusten käsittelyssä, jotka koskevat esimerkiksi omenoita, päärynöitä, luumarjoja ja paprikoja. Yhdysvaltojen kanssa transatlanttisesta kauppaa ja investointikumppanuudesta (TTIP) käytävät neuvottelut tarjoavat mahdollisuuden keskustella terveys- ja kasvinsuojelukysymyksistä uudessa toimintaympäristössä.

Japani

Japanin kanssa käytävät neuvottelut laaja-alaisesta vapaakauppasopimuksesta aloitettiin huhtikuussa 2013. Sen jälkeen on pidetty neljä neuvottelukierrosta. Niissä on edistytty jonkin verran, mutta lisätoimia tarvitaan vielä. Keskusteluja tullien ulkopuolisista esteistä jatketaan vapaakauppasopimuksesta käytävissä neuvotteluissa. Japani on (esim. luomuelintarvikkeita ja alkoholin tukkumyyntilupia koskevien) esteiden osalta jo noudattanut vapaakauppasopimusneuvottelujen käynnistämisen valmisteluvaiheessa (neuvottelujen laajuuden määrittämisen aikana) sovittuja sitoumuksiaan. Laajuuden määrittäminen ja vapaakauppasopimuskeskustelut puolestaan ovat johtaneet osittaiseen edistymiseen muiden (esim. lääkkeitä, elintarvikelisiä aineita, naudanlihaa, radio- ja televiestintälaitteiden sertifiointia ja lääkinnällisten laitteiden lupamenettelyjä) koskevien esteiden osalta. Esimerkiksi elintarvikkeiden lisäaineiden tapauksessa EU:n pyytämistä 46 aineesta 38 on jo hyväksytty. Kahden odotetaan tulevan hyväksytyksi kesäkuussa 2014 ja jäljelle jääville kuudelle tehdään parhaillaan riskinarviointi. Japani on myös edistänyt EU:n pääsyä naudanlihamarkkinoille antamalla jo kolmelle jäsenvaltiolle 30 kuukaudeksi luvan lihan vientiä varten. Monien muiden jäsenvaltioiden hakemuksia hyväksytään parhaillaan.

2.2 EU:n lisätoimia edellyttävät ratkaisemattomat markkinoille pääsyn esteet

Monia kolmessa aiemmassa raportissa esiteltyjä kaupan ja investointien esteitä esiintyy valitettavasti edelleen. Ne haittaavat merkittävästi EU:n toimijoiden markkinoille pääsyä⁹. Markkinoillepääsystrategian puitteissa toteutetaan lisää EU:n toimia, joilla pyritään varmistamaan edistymisen näiden kysymysten ratkaisemisessa. Tämä koskee erityisesti seuraavia kauppaa rajoittavia toimenpiteitä:

Kiina

- ”kotimaisten innovaatioiden politiikka”
- kotimaisuusastetta koskevat vaatimukset
- tietoturvaan liittyvät esteet, mukaan luettuna kaupallista salausta koskevien säännösten tarkistus
- kosmetiikka-alaa koskevat säännökset

Intia

- Intian kansallisen standardointijärjestön (*Bureau of Indian Standards, BIS*) renkaisuun soveltama sertifiointijärjestelmä
- terveys- ja kasvinsuojelukysymykset (esim. sianliha, nautaeläinten geneettinen aines, kasvit ja kasvituotteet)

Brasilia/Argentiina

- Argentiina: kotimaisuusastetta koskevat vaatimukset
- Brasilia ja Argentiina: Mercosur-maiden välisten meriliikennepalvelujen tarjoamista haittaavat toimenpiteet

2.3 Painopisteenä Venäjä yksivuotisen WTO-jäsenyyden jälkeen

Vaikka Venäjä liittyi WTO:hon elokuussa 2012, se ei edelleenkään ole pannut WTO-sitoumuksiaan kaikilta osin täytäntöön. EU on edelleen huolissaan monista esteistä, jotka haittaavat vieläkin EU:n talouden toimijoiden pääsyä Venäjän markkinoille.

Venäjä on pannut virheellisesti täytäntöön WTO:ssa sidotut tullit yli 150 tuotteen luettelon osalta. Luettelon tuotteita ovat muun muassa liha, vaatteet, jääkaapit, käytetyt ajoneuvot, autonkorit, paperituotteet ja informaatioteknologiasopimuksen (ITA) soveltamisalaan kuuluvat tuotteet. Tilanne on korjattu osalla tuotteista 1. syyskuuta 2013, mutta ongelmia esiintyy edelleen esimerkiksi paperin, autonkorien ja maataloustuotteiden yhteydessä.

EU käynnisti 9. heinäkuuta 2013 Venäjän kanssa ensimmäisen WTO:n riitojenratkaisumenettelyn, joka koskee maahantuotuihin autoihin sovellettavaa moottoriajoneuvojen kierrätysmaksua. Duuma hyväksyi 15. lokakuuta 2013 tarkistuksen,

⁹ Näitä esteitä kuvataan vuoden 2013 raportissa kaupan ja investointien esteistä. Katso

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150742.pdf

jossa kotimaisilta autonvalmistajilta vaaditaan saman kierrätysmaksun maksamista kuin ulkomaisilta valmistajilta, ja poisti tällä tavoin alkuperäiseen lakiesitykseen sisältyneet syrjivät piirteet. Tämän lakiesityksen täytäntöönpanoa sekä mahdollisia korvaustoimenpiteitä kotimaisten autonvalmistajien hyväksi on tulevana kuukausina kuitenkin edelleen valvottava hyvin huolellisesti.

Jonkin verran edistystä tapahtui äskettäin niiden tariffikiintiöiden osalta, jotka perustuvat Venäjän WTO:hon liittymisen yhteydessä tehtyyn EU:n ja Venäjän kahdenväliseen puusopimukseen, kun Venäjän aiemmin ylläpitämä syrjivä viejien luettelo kumottiin 4. marraskuuta 2013. Luettelolla oli tuntuvasti rajoitettu yritysten mahdollisuuksia puun tariffikiintiöiden mukaiseen vientiin.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimien alan monien ongelmien taustalla ovat epäselvät, syrjivät ja kohtuuttomat valvonta- ja hyväksymismenettelyt, antibioottijäämiä koskevat liian tiukat vaatimukset sekä puutteet mikrobiologisten vaatimusten ja torjunta-ainejäämiä koskevien vaatimusten saattamisessa vastaamaan terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevaa WTO:n sopimusta ja muita kansainvälisiä standardeja ja käytäntöjä. Maataloustuotteiden ja kasvien tarkastusten tai rajatarkastusten tuloksista aiheutuu edelleen päivittäin kaupan esteitä. Useat jäsenvaltiot ovat edelleen esim. jäädytettyä lihaa koskevien Venäjän erityistoimien kohteena. Niiden yhteydessä joidenkin tuottajaryhmien vienti keskeytetään määräämällä tiettyjä koko EU:n laajuisia kieltoja tietyissä jäsenvaltioissa havaitun säännösten noudattamatta jättämisen perusteella. Nämä tuontirajoitukset vaikuttavat kielteisesti myös vähittäis- ja tukkukauppaan ja heikentävät toimitusketjun hallinnan tehokkuutta. Maaliskuusta 2012 lähtien on sovellettu (Schmallenberg-viruksesta johtuvia) rajoituksia, jotka koskevat nautaeläinten ja pienmärehtijöiden maahantuontia sekä elävien teurassikojen maahantuontia.

Venäjä on tulliliiton puitteissa ottanut käyttöön sääntelymenettelyjä, joiden avulla sen terveys- ja kasvinsuojelualan tekniset määräykset saatetaan vastaamaan kansainvälisiä standardeja ja käytäntöjä. EU on toimittanut tulliliittokumppaneille luettelon yhdenmukaistamispyynnöistä. Niiden täytäntöönpanosta ei tähän mennessä kuitenkaan ole ollut näyttöä lukuun ottamatta torjunta-aineiden alaa.

Kaupan teknisten esteiden alalla EU:n talouden toimijat kohtaavat Venäjällä edelleen monia horisontaalisia ja alakohtaisia kaupan esteitä. Niiden taustalla ovat raskaat tekniset sääntelyt, vaatimusten soveltamiseen liittyvät epäselvyydet sekä monet erilaiset ylimitoitettut ja osittain päällekkäiset sertifiointi-, vaatimustenmukaisuuden arviointi- ja lupamenettelyt, jotka ovat edelleen suureksi osaksi nykyisten kansainvälisten sääntöjen ja standardien vastaisia.

Teknisiä määräyksiä annetaan nyt (Venäjän, Valko-Venäjä ja Kazakstanin muodostaman) Euraasian tulliliiton tasolla. Nämä tekniset määräykset eivät useinkaan perustu kansainvälisiin standardeihin, ja niihin sisältyvät sertifiointia, ilmoittamista ja merkintää koskevat vaatimukset ovat kohtuuttoman hankalat. Viimeaikaisia esimerkkejä tästä ovat kulutustavaroita sekä lapsille ja nuorille tarkoitettuja tavaroiden (muun muassa tekstiilien, vaatteiden ja jalkineiden) turvallisuutta koskeva tulliliiton tekninen määräys sekä alkoholituotteiden turvallisuutta koskeva luonnos tulliliiton tekniseksi määräykseksi. Tämän lisäksi sen jälkeen, kun villisioissa lähellä Valko-Venäjän rajaa havaittiin 24. tammikuuta 2014 afrikkalaista sikaruttoa, Venäjä on käytännössä kieltänyt elävien sikojen ja sianlihatuotteiden tuonnin koko EU:n alueelta. Kyseinen toimenpide vaikuttaa suhteettomalta ja perusteettomalta.

3. Vuonna 2013 ilmenneet uudet merkittävät esteet

EU:n alkoholijuomien ja viinin vienti kohtasi uuden markkinoille pääsyn esteen, kun Kiinan viranomaiset päättivät helmikuussa 2013 testata näiden tuotteiden ftalaattipitoisuutta tai pyytää sitä koskevia testituloksia. Nämä vientituotteet ovat kuitenkin EU:n lainsäädännön mukaisia ja Euroopan kuluttajien terveyden ja turvallisuuden tehokkaan suojelun periaatteiden mukaisia. Kiinan viranomaiset ovat sittemmin lieventäneet testausvaatimuksia kunkin erän osalta. Kiina ei kuitenkaan ole saanut riskinarviointiaan valmiiksi voidakseen määritellä laissa säädettävän raja-arvon elintarvikkeiden ftalaattipitoisuudelle.

Kesäkuussa 2013 Kiina aloitti lisäksi EU:sta maahantuotuja viinejä koskevan yhdistetyn polkumyynnin ja tukien vastaisen tutkimuksen. Komissio seuraa tiiviisti käynnissä olevaa tutkimusta ja tekee parhaansa estääkseen perusteettomien polkumyynti- tai tasoitustoimenpiteiden määräämisen EU:n viineille.

Intiassa uusia korkealuokkaisia autoja koskeva tulli on noussut 75 prosentista 100 prosenttiin. Tilavuudeltaan yli 800 cm³:n moottorilla varustettujen moottoripyörien tulli nousi samalla 60 prosentista 75 prosenttiin. Nämä toimenpiteet ja muiden tuotteiden tuontitullien korottaminen vaikuttavat myötäilevän yleisempää poliittista linjausta, jota on vaikea sovittaa yhteen sen poliittisen sitoumuksen kanssa, jonka Intia on tehnyt G20-maiden ryhmässä ja jonka mukaan se pidättäytyy ottamasta käyttöön protektionistisia toimenpiteitä.

Intian toteuttama elintarvikkeiden merkintävaatimusten uudenlainen tulkinta ja täytäntöönpano on johtanut maahantuotujen elintarvikelähetysten suuren määrän markkinoillepääsyn estymiseen. Ilmoitettu uusi lähestymistapa tarkoittaa, että merkintöjen tiedot on painettava alkuperämaassa alkuperäiseen pakkaukseen siihen kiinnitettävän tarran sijasta ja vain Intiaa koskevat tiedot voidaan merkitä tullivarastossa kiinnitettävään tarraan.

Japanin metsävirasto esitteli 1. huhtikuuta 2013 niin sanotun puunkäyttöpistehjelman, joka johtaa maahantuotavan puutavaran syrjivään kohteluun kotimaisiin puulajeihin verrattuna. Tämän ohjelman mukaan kuluttaja, joka ostaa uuden talon, josta vähintään 50,1 prosenttia on rakennettu paikallisista puutuotteista, saa enintään 300 000 puunkäyttöpistettä (ja vastaavan määrän jenejä eli enintään 2 250 euroa), jotka voidaan lunastaa ostettaessa erityisiä paikallisia metsä-, maatalous- tai kalastustuotteita.

Tähän mennessä vain japanilaiset puulajit on hyväksytty. Kaikki ulkomaalaisia lajeja koskevat hakemukset, kuten Ruotsista, Itävaltasta ja Romaniasta tuotuja lajeja koskevat hakemukset, on hylätty. Metsävirasto antoi 17. lokakuuta 2013 uudet ohjeet, joissa määriteltiin ohjelman mukaiset kelpoisuusvaatimukset.

4. Päätelmät

Tässä raportissa korostetaan taas kerran, että monia erilaisia EU:n strategisten kumppanien markkinoille pääsyn esteitä esiintyy edelleen. Viimeaikainen myönteinen kehitys viittaa kuitenkin siihen, että edistystä tapahtuu ja EU:n markkinoillepääsystrategia tuottaa tuloksia

monilla aloilla. Uusia esteitä ilmenee kuitenkin jatkuvasti, ja EU jatkaa asianomaisten markkinoiden seuraamista varsin tiiviisti ja pyrkii soveltamaan tuloksellista ja kohdennettua strategiaa esteiden poistamiseksi.

EU:n kunnianhimoiset, kaikkia strategisia kumppaneita koskevat kahdenväliset neuvottelutavoitteet ja markkinoillepääsystrategia ovat edelleen välttämättömiä, jotta voidaan varmistaa jo tehtyjen kahdenvälisten sopimusten hyödyntäminen ja todellisten kauppavirtojen syntyminen kohdemaissa. Niin EU:ssa kuin kolmansissa maissa toteutettava tiivis yhteistyö komission, EU:n edustustojen, jäsenvaltioiden ja yritysten välillä on jälleen kerran osoittautunut tehokkaaksi työkaluksi. Tätä markkinoillepääsystrategian kumppanuuselementtiä olisikin vahvistettava entisestään.

Kolmansissa maissa olevien kaupan esteiden poistamiseen tähtäävien toimien tehostamiseksi komissio jatkaa määrätietoisesti kaikkien markkinoillepääsystrategian avulla käytettävissä olevien keinojen hyödyntämistä, mukaan luettuna kauppadiplomatia, korkean tason kahdenvälisten tapahtumien ja WTO:n komiteoiden käyttö sekä kolmansien osapuolten sitoumusten täytäntöönpano kohdennettujen riitojenratkaisumenettelyjen avulla.